

NETTRYGDAR- ÆTLAN

2024-2026

UTTANRÍKIS- OG VINNUMÁLARÁÐIÐ

Ministry of Foreign Affairs, Industry and Trade

HVÍ TØRVAR OKKUM EINA NETTRYGDARÆTLAN?

Føroyar eru millum mest framkomnu lond í heiminum. Ein høvuðsorsøk er, at okkara høgga vælferð, virkisfýsna vinna og vanligi gerandisdagur eru óloysiliga tongd at talgildum loysnum. Loysnum, sum fevna um allar geirar og ávirka stórt sum smátt, dag sum nátt.

Talgildingin er virknisfremjandi og gevur møguleikar fyri fleiri og betri tænastrum og við hesum búskaparligan vøkstur. Við nýggjum møguleikum fylgja ofta nýggjar hótanir og nýggir váðar. Talgilding er einki undantak, og nettrygd er ein fortreyt fyri at taka av teimum mongu møguleikum, ið talgilding skapar.

Talgildar skipanir, ið mangar virka sum grundleggjandi undirstøðukervi í dagsins samfelagi, eru í áhaldandi vanda fyri at verða álopnar. Vit hoyra regluliga um netálop kring um í heiminum, sum leggja fyrítøkur og skipanir lamnar. Í Føroyum hava vit sæð smærri álop, og tað er bláoygt at halda, at Føroyar kunnu sleppa undan álvarsligum álopum. Avleiðingarnar kunnu vera álvarssamar, um skipanir ikki virka, um dátur bráðliga ikki eru atkomuligar ella koma í skeivar hendur.

Tí mugu vit miðvíst byrgja fyri álopum og skipa eina munadygga tilbúgvng, ið kann styrkja um mótstøðuførið og minka um avleiðingarnar, tá ið álop henda.

Tí hevur landsstýrið gjørt hesa nettrygdarætlan.

TILGONGD

Nettrygdarætlanin fevnir um alt samfelagið og tí varð frá byrjan dentur lagdur á at kjølfesta ætlanina í øllum viðkomandi samfelagsgeirum.

Støðið undir hesi ætlan varð lagt á einari nettrygdarverkstovu í juni 2022. Fleiri enn hundrað luttakarar, sum røkja viðkomandi kt- og trygdarleiklutir í vinnuni og í almenna geiranum, tóku lut.

Niðurstøðurnar frá verkstovuni vórðu á heysti í 2022 skipaðar og ítøkilig átøk vórðu orðað í samstarvi millum Fíggjarmálaráðið, Uttanríkis- og mentamálaráðið, Umhvørvis- og vinnumálaráðið, Løgmannsskrivstovuna, Gjaldstovuna og Fjarskiftis-eftirlitið. Danska Center for Cybersikkerhed hevur veitt ráðgeving í arbeiðinum, umframt at aðrir viðkomandi partar hava verið tiknir við upp á ráð, m.a. Arbeiðs- og brunaeftirlitið, Fróðskaparsetrið og Undirvísingarstýrið.

Uttanríkis- og vinnumálaráðið hefur yvirskipaðu ábyrgdina av nettrygðarætlunini, og skipar arbeiðið saman við Fjarskiftiseftirlitinum og avvarðandi myndugleikum.

Netálop, sum kunnu leggja samfelagið lamið, hava øgiligar avleiðingar. Tí er alneyðugt, at bæði landið, kommunurnar og privata vinnan raðfesta og gera íløgurnar, sum skulu til, fyri at átøkini í hesi ætlunini kunnu fremjast.

Í ætlunini eru átta strategisk mál, ið skulu fremjast við 20 ítökiligum átøkum.

STRATEGISKU MÁLINI

- 1 Verja samfelagstýðandi kt-undirstøðukervi
- 2 Skipa nettrygðartilbúgving, sum tekur við alt fyri eitt, tá ið álvarsligir tilburðir henda
- 3 Gera nettrygðarlóg, ið fevnir um allar samfelagsgeirar
- 4 Skipa nettrygðarmyndugleika
- 5 Hækka nettrygðarstigið á stovnum og skipanum hjá landinum
- 6 Skipa nettrygðarútbúgvingar og kt-útbúgvingar sum heild á øllum stigum
- 7 Miðsavna og standardisera kt-skipanir
- 8 Menna hugburðin til kt-trygd

4. september 2023

Høgni Hoydal

landsstýrismaður í uttanríkis- og vinnumálum

VERJA SAMFELAGSTÝÐANDI KT-UNDIRSTØÐUKERVI

Nettrygðin skal fremst av øllum tryggja dátur og skipanir, ið eru serliga týðandi fyri, at samfelagið virkar.

Dømi um samfelagstýðandi kt-undirstøðukervi eru streymveiting, fjarskifti, læknahjálp, røkt, radiosendikervið, pengaflutningur, flutningur á landi, sjógvi og loftvegis, skattainnkrevjing, tinglýsing, skipaskráseting o.s.fr.

Um hesar, og aðrar týðandi skipanir, ikki virka, verður virkisførið í landinum munandi skert, og tá kunnu bæði mannalív og stór virði vera í vanda.

Tí er fyrsta stigið at kortleggja samfelagstýðandi kt-undirstøðukervi. Kortleggingin skal geva gjøgnumskygni og yvirlit, so at tað ber til at skipa eina nøktandi tilbúgving og seta í verk fryribyrgjandi átøk, ið styrkja mótstøðuførið móti nettrygdarvandum.

ÁTØK

- 1 Kortleggja samfelagstýðandi kt-undirstøðukervi í almenna og privata geiranum og lýsa sínámillum sambond.
- 2 Gera tilmæli um at seta í verk yvirvaking og at skipa eitt samdøgursmannað átakstoymi fyri samfelagstýðandi kt-skipanir.

ÁBYRGD

Uttanríkis- og vinnumálaráðið og Fjarskiftis-
eftirlitið.

TÍÐARÆTLAN

2024

SKIPA NETTRYGDARTILBÚGVING, SUM TEKUR VIÐ ALT FYRI EITT, TÁ IÐ ÁLVARSLIGIR TILBURÐIR HENDA

Nettrygdartilbúgving skal skipast, sum tekur við alt fyri eitt, tá ið týðandi kt-undirstøðukervi verða fyri einum álvarsligum tilburði.

Tá ið kt-undirstøðukervi verða álopin ella gjørd óvirkin, kann tað vera sera torgreitt tøkniliga at greina støðuna. Tá skal ein myndugleiki beinanvegin taka við, sum samskiftir við røttu partarnar fyri at skapa yvirlit, eina felags fatan av støðuni og meta um, hvat kann verða gjørt fyri t.d. at koma í rakstur ella at avmarka skaðan.

Heldur nettrygdarmyndugleikin, at avleiðingarar av nettrygdartilburðinum ikki kunnu verða loystar innanfyri tilbúgvingina hjá tí einstaka stovninum ella fyrirkuni, kemur føroyska krepputilbúgvingin inn í myndina og átaksráðið fer í gongd.

Tað hevur stóran týðning, at ein fyribils nettrygdartilbúgving verður skipað, meðan arbeið verður við at skipa eina varandi nettrygdartilbúgving.

ÁTØK

- 3 Gera tilbúgvingarætlan og tilbúgvingarskipan fyri samfelagstýðandi kt-undirstøðukervi.
- 4 Gera tilbúgvingarvenjingar á pørtum av týðandi kt-undirstøðukervum.
- 5 Greina samskiftisloysnirnar til útheimin og gera ætlan fyri, hvussu dátuferðslan verður stýrd um megnið at flyta dátur verður avmarkað.

ÁBYRGD

Arbeiðs- og brunaeftirlitið, Uttanríkis- og vinnumálaráðið, Fjarskiftiseftirlitið og NET.

TÍÐARÆTLAN

2024

GERA NETTRYGDARLÓG, IÐ FEVNIR UM ALLAR SAMFELAGSGEIRAR

Lógin skal tryggja, at dátur og skipanir av stórum samfelagsligum týðningi verða varðar, og hon skal geva heimildir at samskipa nettrygd tvørtur um málsøki, geirar og stovnar.

Lóggávan skal tryggja, at nettrygdin hjá landi, kommunum og fyrítøkum, ið varða av samfelags-týðandi kt-skipanum, er á sama høga stigi. Nettrygdarmyndugleikin skal umsita lógina.

Lógin skal byggja á nýggjastu felagsevropeisku NIS2 fyriskipanina, sum m.a. setur krøv um at hækka trygdarstigið og styrkja nettrygdar-tilbúgvingina.

ÁTØK

- 6 Gera nettrygdarlóg, sum millum annað ásetir:
 - At flutningur av dátum, ið hoyra til samfelagstýðandi skipanir, skal fara fram um tryggan kt-pall (Heldin).
 - At serstøk kt-grannskoðan skal gerast fyri týðandi kt-undirstøðukervi.
 - Krav um nettrygdartilbúgving.
 - At tað skal bera til at seta fyrítøkum og kommunalum skipanum, ið eru partar av týðandi kt-undirstøðukervinum, kt-trygdarkrøv.
 - Heimildir at yvirvaka týðandi kt-undirstøðukervi.

ÁBYRGD

Uttanríkis- og vinnumálaráðið.

TÍÐARÆTLAN

2024

SKIPAN NETTRYGDARMYNDUGLEIKA

Nettrygdarmyndugleiki verður settur á stovn, ið skal varða av nettrygdini í Føroyum, og tryggja, at almennu og privatu geirarnir lúka galdandi krøv.

Nýggi nettrygdarmyndugleikin verður skipaður undir Vinnustovninum.

Nettrygdarmyndugleikin skal m.a. yvirvaka samfelagstýðandi kt-undirstøðukervi, savna inn dátur um trygdarstøðuna, samskipa tá ið týðandi trygdarbrot henda, deila vitan um trygdarhendingar, miðla samstarv og samskipti um netverju, samskipa netverju, skipa fyri trygdarvenjingum og hava eftirlit við lógarásettum krøvum.

Nettrygdarmyndugleikin kann standa fyri netyvrvøku, og verða førur fyri at varnast sníkar og álop, umframt byrgja upp fyri skaðum.

Partar av uppgávuunum hjá nettrygdarmyndugleikanum kunnu leggjast út til aðrar veitarar at umsita.

Fyritreytin fyri góðari nettrygd er at hava atgongd til vitan. Nettrygdarmyndugleikin skal tí virka í tøttum samstarvi við aðrar tilbúgvingarstovnar og -skipanir í Føroyum, og eisini knýttast at millumtjóða samstørvum um nettrygd, t.d. í norðurlendskum høpi og í NATO høpi.

ÁTØK

- 7 Tilmæli um skipan av nettrygdarmyndugleikanum skal leggjast fyri landsstýrið til stødutakan.
- 8 Nettrygdarmyndugleikin verður settur á stovn.

ÁBYRGD

Uttanríkis- og vinnumálaráðið.

TÍÐARÆTLAN

2024-2026

HÆKKA NETTRYGDARSTIGIÐ Á STOVNUM OG SKIPANUM HJÁ LANDINUM

Landið eigur yvir helmingin av samfelagstýðandi dátunum og kt-skipanunum og evstu ábyrgd av at tryggja, at kt-trygdin lýkur ásettu krøvini.

Trygdarrundskrivið frá 2019 hevur verið eitt gott amboð at tryggja eitt javnt og høgt trygdarstig í almennu kt-skipanunum. Bygt verður tí víðari á trygdarrundskrivið í nettrygdarætlanini.

Tørvur er á amboðum og føstum mannagondum sum gera, at stjórnarráðini á ein lættan og atkomuligan hátt hava fullgott yvirlit yvir trygdarstøðuna.

Gjaldstovan bjóðar í dag stovnum, sum ikki hava samfelagstýðandi kt-skipanir, ein trygdarpakka. Ætlanin er, at Gjaldstovan eisini skal bjóða størri stovnum og teimum, ið eru partur av samfelagstýðandi kt- undirstøðukervinum, ein víðkaðan trygdarpakka.

ÁTØK

- 9 Dagføra krøvini í trygdarrundskrivinum m.a. um, at stovnar við samfelagstýðandi kt-skipanum skulu hava góðkend kt-trygdarfólk og størri krøv um formfest samstarv við kt-veitarar.
- 10 Gera ætlan fyri vavið á kt-grannskoðan og fastan leist fyri rapportering til stjórnarráðini.
- 11 Gjaldstovan bjóðar størri stovnum ein víðkaðan trygdarpakka.
- 12 Eggja almennum starvsfólkum at taka góðkend skeið í kt-trygd.
- 13 Gera tilmæli um, hvussu lagt verður upp fyri kt-trygd í fíggjarlógarhøpi.

ÁBYRGD

Fíggjarmálaráðið og Gjaldstovan.

TÍÐARÆTLAN

2024

SKIPAN NETTRYGDARÚTBÚGVINGAR OG KT-ÚTBÚGVINGAR SUM HEILD Á ØLLUM STIGUM

Vitan er fremsta fyritleytingin fyri trygd, og tí skal útbúgving setast í háseti.

Atgongd til vælútbúgvun kt-fólk og serútbúgvun kt-trygdarfólk er ein treyt fyri at menna og reka tryggjar kt-skipanir.

Í Føroyum er tørvurin á útbúnum kt-fólkum sera stórur. Vit eru millum tey londini í Evropa, ið hava fæst kt-fólk í mun til samlaðu arbeiðsfjaldina.

Tí mugu kt-útbúgvingar og kt-trygdarútbúgvingar fáa hægstu raðfesting.

ÁTØK

14 Fimm-ára heildarætlan fyri útbúgving og frálæru í kt-trygd.

- Geva næmingum fólkaskúlans frálæru í kt-trygd.
- Gera kt-trygd til kravda lærugrein í tøknilæringsútbúgvingini.
- Skipa kt-trygdarútbúgving á Fróðskaparsetrinum.
- Geva lesandi móguleika at nema sær stigvísa útbúgving í kt-trygd, har modulini hvør sær eru førleikagevandi.
- Lýsa granskingarverkætlanir innan kt-trygd.

ÁBYRGD

Barna- og útbúgvingarmálaráðið.

TÍÐARÆTLAN

2024-2026

MÍÐSAVNA OG STANDARDISERA KT-SKIPANIR

Nógvar spjaddar, ósamanhangandi og ymiskar loysnir eru torfórar og krevjandi at tryggja. Ein felags bygnaður, sum savnar skipanir og vitan, skal mennast fyrri at styrkja trygd og mótstøðuføri í kt-skipanunum.

Ein týðningarmikil partur av trygdini er skipan og standardisering. Kt-loysnir eiga at verða miðsavnadar í størri eindum, ið hava orku til at lyfta kt-trygdaruppgávur. Fyri smærri stovnar og skipanir kann tað vera ein mótamikil uppgáva at lúka strong kt- trygdarkrøv.

Kommunurnar hava fleiri samfelagstýðandi ábyrgdarøki, sum eru kjölfest í kt-skipanum. Tí er neyðugt at gera ein felags bygnað fyrri kommunala geiran, sum kommunurnar eru saman um.

Hjá landinum verða allir landsins stovnar skipaðir í hægst tríggar kt-rakstrareindir: Skúlanet, heilsunet og landsnet. Skundað verður undir tilgongdina at fáa allar stovnar undir tað netið, teir hoyra til.

Talgildingarmyndugleiki skal setast á stovn, sum hevur heimild at tryggja miðsavnin, standardisering og trygd í kt og talgilding.

Trygd skal verða hugsað inn í loysnirnar frá tekniborðinum, til tær verða settar í verk. At koma afturum aftur og loysa trupulleikar, tá ið alt er liðugt, er bæði dýrt og tíðarkrevjandi.

ÁTØK

- 15 Áleggja kommunum at skipa samstarv um talgilding og kt-trygd.
- 16 Skundað verður undir at savna kt-skipanir í hóskandi eindir, sum megna at taka ábyrgd av kt- og nettrygd.
- 17 Talgildingarmynduleiki verður skipaður sum partur av Gjaldstovuni, ið fær ábyrgd av almennari talgilding og heimild at seta krøv um talgilding og kt- trygd.
- 18 Samstarva við vinnuna um at samskipa kt-trygd í privata geiranum.

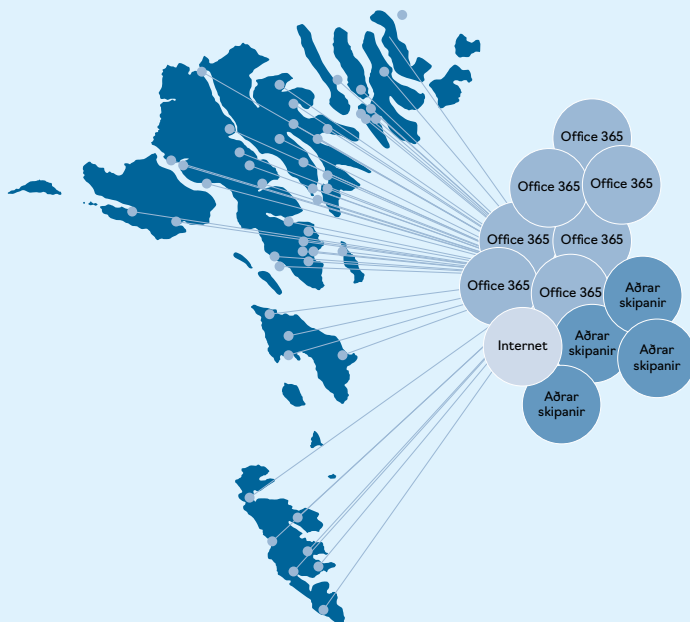
ÁBYRGD

Uttanríkis- og vinnumálaráðið, Fíggingarmálaráðið og Gjaldstovan í neyvum samstarvi við kommunalu og privatu geirarnar.

TÍÐARÆTLAN

2024-2026

KT KLÚTATEPPI

SKIPAD KT

Dømi um kt-skipanir í skúla-verkinum, sum tær hava verið, og skipað kt í verkætlanini Skúlanet.

Tal av skúlum í Føroyum

Hægri skúlar 1-2
Miðnámsskúlar 6-7
Aðrir skúlar 7-8
Barnaskúlar 40-50

MENNA HUGBURÐIN TIL NETTRYGD

Tilvitið um at netálop henda, og at vit við rættari atferð kunnu fyribyrja og avmarka skaðar, er í longdini besta trygdaramboðið, vit hava. Tilvitið um týdningin, ið net- og kt-trygd hava, má tí styrkjast.

Ein týðandi táttur til tess at menna ein muna-góðan kt-trygdarhugburð er tilvitanin um, at álop henda, ið kunnu hava álvarsamar menniskjaligar, búskaparligar og persónligar avleiðingar. Vit kunnu sjálv gera nógv fyri at avmarka skaðan, og tað skal tí vera natúrligt hjá øllum at seta kt-trygd í hássæti.

Fyri at menna ein góðan trygdarhugburð, skulu øll gerast vitandi um tryggan atburð og gerast før fyri at taka rættar avgerðir í kt-trygdarhøpi.

Ein serlig ábyrgd av at ganga á odda og vísa fyrimyndarligan trygdaratburð liggur á teimum, sum taka avgerðir.

ÁTØK

- 19 Skipa kunning og frálæru til børn, borgarar og arbeiðspláss um tryggan atburð á netinum.
- 20 Seta í verk frálæru, ætlað politikarum, myndugleikum, leiðslum og nevndum.

ÁBYRGD

Barna- og útbúgvingarmálaráðið, Gjaldstovan, Uttanríkis- og vinnumálaráðið, umframt samstarv við privatú og kommunalu geirarnar.

TÍÐARÆTLAN

2024-2026

STRATEGISKU MÁLINI

- 1 Verja samfelagstýðandi kt-undirstöðukervi
- 2 Skipa nettrygdartilbúgving, sum tekur við alt fyri eitt, tá ið álvarsligir tilburðir henda
- 3 Gera nettrygdarlóg, ið fevnir um allar samfelagsgeirar
- 4 Skipa nettrygdarmyndugleika
- 5 Hækka nettrygdarstigið á stovnum og skipanum hjá landinum
- 6 Skipa nettrygdarútbúgvingar og kt-útbúgvingar sum heild á øllum stigum
- 7 Miðsavna og standardisera kt-skipanir
- 8 Menna hugburðin til nettrygd

